

ОДОБРЯВАМ: / П /

СТЕФКО БУРДЖИЕВ

Областен управител на Област Русе

ПРОТОКОЛ

от проведен граждански дебат на тема:

**Правата на хората с увреждания и скрити ли остават техните проблеми за
обществото на 11.12.2014 г., съорганизиран от Областна администрация - Русе**

Днес, 11.12.2014 г., от 10:00 ч. в Зала 1 на Областна администрация – Русе се проведе граждански дебат на тема „Правата на хората с увреждания и скрити ли остават техните проблеми за обществото“. Г-н Явор Янчев – заместник областен управител на Област Русе, откри събитието, подчертавайки, че Областна администрация – Русе подкрепя дейността на Областния съвет за социално включване на хората с увреждания.

Панелисти в дискусиата бяха д-р Антоанета Филипова – гл. секретар на Регионална здравна инспекция – Русе, г-жа Пенка Попова – началник отдел „Административен контрол и регионално развитие“, г-жа Валентина Николаева – регионален представител на Комисията за защита от дискриминация – Русе, г-жа Румяна Бонева – гл. експерт в дирекция „Регионална служба по заетостта – Русе“ и доц. Елица Куманова – ръководител на катедра „Публичноправни науки“ в Русенски университет „Ангел Кънчев“.

Съвместно с активното участие на поканените гости – членове на Областния съвет за социално включване на хората с увреждания, бяха изведени проблематичните области в живота на хората с увреждания.

Г-жа Нина Александрова – модератор на дебата, представител на МД “Елиас Канети“, благодари на публиката и приветства панелистите за участието им в граждански дебат по проект „Българска мрежа за граждански диалог“ на Центъра за култура и дебат “Червената къща”, Андрей Николов - София, финансиран от европейската Програма за подкрепа на НПО в България. Тя уточни, че дебатът се провежда със съвместната подкрепа на МД “Елиас Канети“ – Русе, „ВТ Ивентс“ – Велико Търново, Сдружение за изкуство и култура „Различен поглед“ – Стара загора, Сдружение „Фабрика и хлебни къщи“ – Габрово, фондация „Крео Култура“ – Варна и фондация „Отворени изкуства“ – Пловдив. Г-жа Александрова даде думата на заместник – областния управител на Област Русе.

Г-н Явор Янчев – заместник областен управител на Област Русе, приветства загрижеността за подобряване на информираността на хората с увреждания на територията на Областта относно правата, които имат и възможностите, които могат да бъдат реализирани за подобряване на качеството на живот. Г-н Янчев отбеляза значимостта на дебата и очерта положителните ефекти от него. Така също изрази подкрепата на Областна администрация – Русе към работата на Областния съвет за социално включване на хората с увреждания, както и на 24-те работещи сдружения, имащи за цел осигуряването на равноправно участие на хората със здравословни проблеми в обществено – политическия живот, след което пожела успех на дискусиата.

Г-жа Александрова даде думата на панелистите от дебата, които имаха възможността да разкажат за допирните си точки с хора с увреждания в тяхното естество на работа.

Д-р Антоанета Филипова – гл. секретар на Регионална здравна инспекция – Русе, приветства участниците в дискусиата и разказа за контактите, които РЗИ – Русе има с пациенти с увреждания.

Г-жа Пенка Попова – началник отдел „Административен контрол и регионално развитие” към Дирекция „Административен контрол, регионално развитие и държавна собственост” на Областна администрация – Русе, благодари за поканата и очерта своите допирни точки, осъществени чрез Областния съвет за социално включване на хората с увреждания (ОССВХУ), на който тя е съучредител, като информира за някои от дейностите, които Съвета осъществява. Г-жа Попова изрази и благодарността си към Г-жа Дияна Попова – председател на ОССВХУ, за активната ѝ работа.

Г-жа Валентина Николаева – регионален представител на Комисията за защита от дискриминация (КЗД) – Русе, акцентира върху някои основни елементи от работата на КЗД с хора с увреждания. Г-жа Николаева, обясни че работата на Комисията с хора с увреждания е не само проектна, но и свързана със Закона за защита от дискриминация. Този закон разглежда конкретен признак на увреждане и се свързва с правото на защита на хората с увреждания, както и с правото им на достъп до подходяща архитектурна среда. Тя разясни още, че от 19-те съществуващи признака на дискриминация, увреждането много често кореспондира с други признаци (напр. пол, възраст и т.н.) и, че работата на Комисията е тясно свързана с организации, работещи с хора с увреждания. Тя призова гражданите да сезират Комисията в случай на дискриминация, независимо от признака ѝ.

Г-жа Румяна Бонева – гл. експерт в дирекция „Регионална служба по заетостта – Русе” (РСЗ), териториално поделение на Агенцията по заетостта, обясни за координационните отношения между Дирекция служба по заетостта и Бюрата по труда в региона, които са посредници на пазара на труда. По мнение на г-жа Бонева, част от безработните и заети лица са хора с увреждания, които се явяват една от рисковите групи на пазара на труда, поради което има предвидени няколко програми и мерки в Закона за насърчаване на заетостта, насочени изцяло към тази рискова група.

Доц. Елица Куманова – ръководител на катедра „Публично-правни науки“ в Русенски университет „Ангел Кънчев“, сподели опыта си като преподавател в четири дисциплини на Юридическия факултет на РУ, свързани със защита на различни уязвени групи в социален аспект – „Закрила на детето“, „Работа с лица с увреждания“ и др.

След представянето на панелистите в дебата, **г-жа Александрова** премина към дискутирането на първия въпрос от дискусиата, а именно – Как живеят хората с увреждания в България? – след което помоли всеки един на панелистите да представи конкретни проблеми от тяхната сфера на работа, както и своите препоръки и предложения за подобряване на съществуващата среда.

Г-жа Попова изрази своите лични впечатления относно отношението на гражданите към хора с увреждания. Подобряването на възможностите за осигуряване на заетост и по-доброто заплащане на труда са сред нейните основни препоръки. Тя поясни, че за хората с увреждания това е необходимо, за да имат възможността да закупуват необходимите за своето състояние лекарствени средства и консумативи.

Г-жа Бонева взе думата като изрази мнението си, че на пазара на труда, хората с увреждания не са дискриминирани, но негативна роля оказват нивото на безработица и недостигът на работни места за хора с увреждания. Голяма част от лицата с увреждания разчитат на програмите и проектите, финансирани от държавния бюджет, които се явяват като стимул за работодателите да разкриват работни места, съобразени с възможностите им. Пример за това е програмата „Заетост и обучение на хора с трайни увреждания“, която има срок 2 години и „Национална програма за хора с увреждания“ - програма, работодател по която е Дирекция „Социално подпомагане“. Освен това в Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ) има предвидени три мерки, които имат за цел да стимулират работодателите да откриват работни места за хора с увреждания. Едната мярка е за осигуряване на временна заетост в срок до 6 месеца, а другите две мерки - за

срок до 1 година, като едната от тях е насочена изцяло към лица с увреждания, които в същото време са младежи на възраст до 29 години.

Г-жа Александрова се обърна към г-жа Бонева с няколко въпроса относно профила на работодателите и възможностите за подобряването на създадената от тях професионална среда.

Г-жа Бонева изброи някои от работодателите от социалната сфера и програмите, с които те работят. Тя изрази очакванията си за по-добро финансиране на програмите през календарната 2015 година, което от своя страна да доведе до увеличаване на броя на работните места за хора с увреждания както и до по-високото заплащане на труда.

Г-жа Александрова попита г-жа Бонева каква е ролята на личните асистенти по „Национална програма за хора с увреждания“ и дали ще се увеличи техният брой.

Г-жа Бонева отговори, че тази програма се изпълнява от Агенцията по заетостта и тенденциите са за ограничаване на броя на асистентите, тъй като Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ (ОПРЧР) предоставя възможности за изпълняване на тези дейности, докато програмата е насочена главно към хора с увреждания с 90 и над 90% трайно намалена работоспособност, с осигуряване на чужда помощ както и за деца с трайно намалена трудоспособност. Асистентите по програмата трябва да бъдат безработни лица и да отговарят на условията по чл. 9 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане.

Г-жа Вили Пенчева – участник в дебата, се обърна към нея с въпрос, свързан със средствата, отпуснати по ОПРЧР и дали те са достатъчни за обезпечаването на разходите на личните асистенти.

Г-жа Бонева отговори, че средствата са строго индивидуални и зависи изцяло от асистента по какъв начин ще ги изразходва. Също така тя подчерта, че възнаграждението на всеки асистент се определя от финансирането на проекта за календарна година и броя на часовете, в които асистента е ангажиран. След това отново последва мнение от публиката, свързано с програмата „Заетост и обучение на хора с трайни физически увреждания“ и процентите на намалена трудоспособност, определени от ТЕЛК. Г-жа Бонева изброи приоритетните групи, чиито кандидатури по програмата се разглеждат с приоритет – военни инвалиди, хора с намалена трудоспособност над 71%, както и лица с ментални и сензорни увреждания.

Модераторът на дебата – г-жа Александрова – отново постави темата за дискриминацията на хората с увреждания.

Г-жа Николаева заяви, че според нея основният проблем е липсата на достъп до архитектурната среда и изрази своите препоръки за осигуряването му чрез бъдещи проекти. Друг проблем според нея е участието на хора с увреждания в различни неправителствени организации, които не допринасят за подобряването на качеството им на живот.

Г-жа Росица Маринова - председател на териториалната организация към „Съюз на слепите в България“, засегна въпроса за звуковите светофари.

Доц. Куманова насочи вниманието към заглавието на дискусиата „Скрити ли остават проблемите на хората с увреждания за обществото?“ и очерта положителната нагласа в развитието на специалистите и институциите, които се занимават с проблемите на хората с увреждания. Тя посочи като добър пример приемните семейства и училищата за деца с трайни увреждания, които въздействат благоприятно на развитието на лицата с увреждания. Сред примерите ѝ за хармонизиране на законодателството и възприятието на хората беше и случая на момиченце с диагноза множествена склероза в Япония и създаването на специален компютър за нейните нужди.

Г-жа Николаева благодари на доц. Куманова и изрази съгласието си с нейното твърдение. Тя също така даде пример от своята практика за семейство от САЩ, което е

искало да осинови незрящо дете от България. Семейството предварително устроило къщата си спрямо нуждите на детето, но поради неяснота в законите и бавната процедура, то не успяло да осинови българчето. В тази насока г-жа Николова изрази препоръките си към неправителствените организации за улесняване на процедурата и активна работа в тази сфера, както и за обучаване на приемните семейства и евентуалните осиновители.

Г-жа Радка Атанасова - председател на управителния съвет на Сдружение „Свят за всички“, благодари на организаторите на дискусиата, даваща възможност да се чуят мнения и да се запознае обществото с проблемите на хората с увреждания. Според нея сдруженията и неправителствените организации са лишени от възможността да участват в ОПРЧР. Г-жа Атанасова очерта работата на Сдружение „Свят за всички“, чиято цел е да осигурява помощ на хората с увреждания и да спомага за по-доброто им качество на живот. Един от основните проблеми, които тя постави, е липсата на хоспис, в който да се настаняват болни хора.

Г-жа Николаева даде предложението да се изгради хоспис по проект, написан от неправителствените организации.

Г-жа Атанасова изрази своето съгласие, като отново обясни невъзможността на Сдружението да обслужва болни хора, тъй като не са регламентирано болнично заведение и не разполагат с обучени, професионални кадри за тази длъжност.

Д-р Искра Генева – главен експерт от РЗИ – Русе, също се включи в дискусиата, подчертавайки необходимостта от изграждането на хоспис не само на територията на Областта, но и в цяла България. Д-р Генева също изрази нежеланието си хосписът да бъде изграден по проект, тъй като след приключване на проекта хосписът спира да функционира, а той, като регламентирано болнично заведение, има право да сключи договор и със Здравната осигурителна каса. Тя добави и нуждата от вземане на заключителни решения след дебата, които да послужат за стартирането на проект за изграждането на подобно лечебно заведение и обвързването му с Касата.

Г-жа Атанасова добави, че са необходими спешни действия и насочи вниманието към още един проблем, свързан с Бюрото по труда и Програмите за развитие на човешките ресурси.

Г-жа Бонева поясни, че се очаква да влязат в сила нови мерки, свързани с Оперативните програми, което от своя страна да улесни и достъпа на сдруженията до новите работни места, които ще бъдат удобрени.

Г-жа Галина Атанасова – управител на фондация „Русчук“, сподели своя 10-годишен опит в социалната сфера и случаите на хора с увреждания, които не могат да бъдат обслужвани от близките си по различни причини. Тя акцентира върху липсата на информираност на хората с увреждания. Социалният патронаж извършва няколко вида социални услуги, но хората които имат нужда от такава помощ не са достатъчно информирани за начините, по които могат да я получат. Пред друг проблем са поставени и служителите, извършващи тези услуги. Те са натоварени с обслужването на много адреси, което от своя страна влошава качеството на извършваната услуга. Г-жа Атанасова изведе някои допълнителни общи впечатления, говорейки за липсата на обратна връзка от страна на потребителите. Проблем, на който тя е предложила решение чрез провеждане на анкета, не от нейно име, а от името на общинското ръководство – решение, което ѝ е отказано. Тя сподели своите добри впечатления от проведената дискусия, като насърчи по-честото провеждане на подобни публични дебати, на които да могат да се обсъдят обстойно проблемите на хората с увреждания.

Г-жа Петя Чернева – председател на СОХУ „Кураж“, обръщайки се към г-жа Николаева, изрази мнението си относно проектите „Ангели на независимостта“, по които е работила. Според нея, проектите дават много добра възможност на близки и роднини на хората с увреждания да се включат в грижата за тях. Г-жа Чернева добави, че след приключването на проектите са загубили екипи, които са много важни в

процеса на работа и са нужни, за да може да се помогне на всички хора в нужда. Тя сподели, че работата в сдруженията не е високо платена и най-често е на доброволни начала. Членският внос е единственото средство за набиране на средства, необходими за плащането на наема, СОТ, телефон и интернет, необходими за функционирането на сдружението. Даренията също са от доброволци, като средно на всеки 100 изпратени писма с молба за дарения, се отзовават около 3-ма души.

В отговор на изказването, **г-жа Николаева** заяви, че членският внос подпомага работата на съответната НПО, но много често хората с увреждания, които го внасят, не чувстват подкрепата, от която се нуждаят. Тя също така добави своето предложение в подобни дебати да се включат представители и на двете основни религии в България – християнството и мюсюлманството като социална насоченост. Като добра практика, тя посочи примера на отец Иван, който според нея трябва да бъде последван и от русенския митрополит.

Участник в дебата се изказа относно националната програма "От социални помощи към осигуряване на заетост"(СПОЗ), която също е мобилна и е предоставяла възможност за обгрижване на хората по домовете.

Г-жа Атанасова добави своето предложение за подобряването на условията за работа на ТЕЛК – Русе както в административен, така и в благоустройствен план.

Д-р Генева изясни, че състоянието на ТЕЛК – Русе значително се е подобрило, което потвърди и д-р Филипова.

Г-жа Попова добави своите лични впечатления от предоставените удобства в сградата на ТЕЛК. Тя даде някои разяснения по отношение на проектната дейност, като добави и приноса на някои от присъстващите за разработването и уползотворяването на проектите, за осигуряването на заетост, както и за обратната информация и мнения на потребителите, получена чрез анкети. Като организатор на проучване, г-жа Попова подчерта заслугите на г-жа Радка Атанасова в осигуряването на заетост и обгрижването на хора в затруднено състояние. Тя предложи да се положат усилия в посока подобряване на партньорството със съответната община и организиране на бъдеща среща – дискусия с всички сдружения за разясняване на възможностите, които предоставя ОПРЧР. Г-жа Попова изрази мнението за активно включване на гражданите и сдруженията в едно работещо гражданско общество, което да служи на общността.

Г-жа Марияна Георгиева – сътрудник социални дейности в Сдружение „Учителска подкрепа“, изрази своето съгласие с казаното от г-жа Попова. Тя даде пример за пълноценното общуване от филма „4-тото измерение“, след което благодари за вниманието.

Г-жа Надка Бончева – регионален секретар на СРС на КТ „Подкрепа“, изразявайки своето удобрение към Закона за насърчаване на заетостта и към Оперативните програми, сподели своя опит и даде предложение за инициране на среща с представител на Народното събрание. Тя добави и предложение за облекчаване на процедурата за работодателите. Г-жа Бончева посочи примера на семейство с дете с увреждане, които, поради липсата на информираност, не съумяват да потърсят адекватна помощ.

Г-жа Николаева предложи тези добри практики да бъдат разпространени в медиите и печата.

Г-жа Атанасова обяви приемното време на Центъра за безплатни правни консултации на хора с увреждания, изграден съвместно с Областната инспекция по труда.

Г-жа Антоанета Ябанозова – гл. специалист „Младежки дейности“ към БЧК - Русе, се включи в дискусията с пример на мъж на 61г., чието семейство е с нулеви доходи и лишени от социални помощи и здравни осигуровки. Благодарение на БЧК, мъжът получава решение от ТЕЛК, с което да му се осигурят безплатни лекарства и достъп до социално подпомагане.

Г-жа Николаева отново изказа своето мнение за необходимостта от включване на вероизповеданията в социалния сектор.

Доц. Куманова съжали за отсъствието за представител на общината, но предложи да се изготвят информационни бюлетини, които да стигнат до хората с увреждания чрез домоуправителите.

Г-жа Николаева представи кратка презентация за дейността на Комисията за защита от дискриминация.

Последва въпрос от публиката към г-жа Попова, свързан с нейно изказване относно ресурсите, с които разполага общината и защо те не се уползотворяват максимално.

Г-жа Попова разясни че общинските средства се разходват по строго определен начин, а проектите се финансират главно от ОПРГР или Национални програми. Ако Общински съвет – Русе реши да напише проект, финансиран с общински средства, неправителствените организации ще имат възможността да кандидатстват по него, но това зависи от Общинския съвет и гражданите на гр. Русе. Г-жа Попова се обърна към БЧК и КТ „Подкрепа“, пояснявайки отговорностите и правомощията на Областния управител на гр. Русе, с препоръка да сигнализируют пряко него, в електронен или писмен вид.

Г-жа Бианка Сарталанска – главна медицинска сестра в ЦПЗ Русе ЕООД, изрази мнението си, че много често психично болните не са приети в обществото, и акцентира върху липсата на работни места за тях на пазара на труда. Тя допълни, че благодарение на специалисти в областта, болните намират своята реализация, което спомага процеса на интегрирането им в общостта. Познавайки се на положителните отзиви от проведено анкетно проучване, тя изрази препоръките си за насърчаване на работодателите за разкриване на повече работни места за хората с ментални увреждания, което да разкрие потенциала им.

Доц. Куманова, изясни проблемите, свързани с честите законови промени, заявявайки готовността си за предприемане на действия за иницирането на бъдещи данъчни облекчения. Тя даде пример за съществващи такива за семейства на хора с ментални увреждания в други европейски държави.

Поради изчерпване на мненията и коментарите, във връзка с темата, **Г-жа Александрова** закри гражданския дебат, изразявайки препоръките си за провеждането на по-чести открити публични дискусии.

Г-жа Попова благодари, заявявайки готовността на Областна администрация - Русе за провеждането на такива дебати, с цел запознаване на НПО с новите изисквания по програма Развитие на човешките ресурси.